

Model til vurdering af opgaveoverdragelse

Et styrket tværsektorielt samarbejde mellem den primære og sekundære sundhedssektor, herunder delegation af sundhedsopgaver, er nødvendigt for at sikre fortsat udvikling og effektivitet i det danske sundhedsvæsen, såvel ud fra hensynet til patientens forløb som til at varetage opgaverne på laveste effektive omkostningsniveau. Det er som en del af Sundhedsaftalen 2015-18 aftalt, at der i regi af Det Administrative Kontaktforum skal udarbejdes en model for aftalt og planlagt opgaveoverdragelse.

Modellen skal sikre en planlagt og aftalt opgaveoverdragelse igennem tre trin:

1. Faglig vurdering af potentialet for opgaveoverdragelse
2. Fælles forståelses-/beslutningsgrundlag for drøftelse i Det Administrative Kontaktforum
3. Udarbejdelse af samarbejdsaftale

Information om og eksempler på besvarelse af de enkelte spørgsmål findes i vejledningen.

Område:

Pasning af dræn

Dato:

Udfyldt af arbejdsgruppen den 21. februar 2018

Opdrag:

Det Administrative Kontaktforum og Sundhedskoordinationsudvalget har hhv. den 27. januar og den 28. februar 2017 godkendt, at Følgegruppen for opgaveoverdragelse undersøger et formaliseret samarbejde mellem sygehus og kommune om pasning af dræn. Arbejdet er forankret i implementeringen af Sundhedsstyrelsens "Kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner i hjemmesygeplejen".

Trin 1: Faglig vurdering af potentialet for opgaveoverdragelse

Den faglige vurdering skal udfyldes af en arbejdsgruppe bestående af relevante fagpersoner fra sygehus, kommuner og almen praksis. Arbejdsgruppen koordineres og sekretariatsbetjenes af Følgegruppen for opgaveoverdragelse.

Udfyldt af (arbejdsgruppe, navn, titel):

Arbejdsgruppe for pasning af dræn i kommunale akutfunktioner.

Biddy Madsen, Udviklingssygeplejerske, Odense Kommune

Kirsten Bisgaard, Oversygeplejerske, Sygehus Lillebælt
Niels Dieter Röck, Ledende overlæge, Odense Universitetshospital
Karin Christensen, Leder, Vejle Kommune
Ditte Churruca, Praktiserende læge, Sønderborg
Michael Aundal, Sundhedsfaglig udviklingskonsulent, Aabenraa Kommune
Anna Marie Skovgård, Udviklingssygeplejerske, Fredericia Kommune
Joan Granerud, Centerchef, Sygehus Sønderjylland
Allan Vittrup Pedersen (medsekretær), Chefkonsulent, Odense Kommune
Anders Fournaise (medsekretær), Konsulent, Region Syddanmark

BESKRIVELSE

Titel for opgaveoverdragelse

Pasning af dræn i kommunale akutfunktioner.

Hvad er formålet med at overdrage opgaven?

At formalisere og styrke samarbejdet mellem kommunale akutfunktioner, almen praksis og sygehuse om pasning af dræn.

Beskrivelse af opgaven som den løses i dag

Når der er behov for at anlægge et dræn, sker det primært ved operation på sygehuset samt i mindre udstrækning ved operation hos praktiserende speciallæger. Dræn bruges blandt andet i forbindelse med forskellige typer af operationer og til at sikre afløb for blod, væskeansamling og luft. Dræn kan anlægges mange forskellige steder på kroppen fx 12-fingertarmen, lunger, sår, central nervesystemet, bughulen m.fl. Der findes også mange forskellige dræn typer såsom ascitesdræn, pleuradræn m.fl. Dræn anvendes på patienter i alle aldre, men principperne for pasning af dræn er ens.

I dag udskrives patienter med dræn, når de vurderes færdigbehandlet på sygehuset eller i forbindelse med aflastning efter en operation. Nogle patienter og pårørende oplæres i at passe drænet selv, men i de fleste tilfælde skal det varetages af den kommunale sygepleje. Opgaven består i at føre tilsyn med indstiksstedet for infektionstegn, forbindingsskift og eventuelt tømning af drænesystemet.

Der eksisterer allerede i dag et velfungerende samarbejde om pasning af dræn.

Beskrivelse af målgruppen for behandlingen efter overdragelse

Målgruppen defineres med afsæt i Sundhedsstyrelsens kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner i hjemmesygeplejen. Det vil sige *"patienter med somatiske sygdomme, som har ikke-indlæggelseskrævende behov for behandling, som bedst varetages tæt på patientens hverdag, familie og netværk. Det kan være ældre medicinske patienter, patienter med organisk delir, patienter med kronisk sygdom, patienter med demens, patienter med psykiatrisk komorbiditet, patienter i en terminal fase eller patienter med akut nedsat funktionsevne, fx ifm sygdom, og et manglende eller svagt net-*

værk.”

Målgruppen for en samarbejdsaftale bør være patienter med dræn, som har brug for hjælp til at passe drænet.

Videns- og erfaringsgrundlag for overdragelse af opgaven

Dræn defineres som medicinsk udstyr, der anlægges gennem huden til at dybereliggende væv og hulrum til evakuering af blod og vævsvæsker og sikring af fri passage af sekreter og eksk्रेter fra organer, abcesser samt monitorering.

Størstedelen af 22 kommuners sygepleje har allerede i dag erfaring med pasning af dræn. I en rundspørge fra foråret 2017 angav 18 ud af 22 kommuner, at de varetager pasning af dræn.

Arbejdsgruppen bemærker, at der allerede er en vel implementeret praksis for samarbejdet om pasning af dræn.

Hvordan skal opgaven løses fremadrettet

Sundhedsstyrelsens kvalitetsstandarder definerer, at de kommunale akutfunktioner skal kunne varetage pasning af dræn.

Nedenfor beskrives det tværsektorielles samarbejde om pasning af dræn ved ordination/anlæggelse på hhv. sygehus og praktiserende speciallæge:

Hvis drænet anlægges på sygehuset, er sygehuset ansvarlig for, at patienten udskrives med et velfungerende dræn, og at der medsendes remedier til pasningen af drænet i eget hjem. Den kommunale sygepleje stiller med almene remedier, såsom værnemidler, skiftesæt osv. Dette er uddybet i et følgende afsnit.

Derudover er sygehuset ansvarlig for:

- At patienten er informeret mundtlig og skriftligt om udskrivelsen og behandlingen
- At udskrivelsen sker i overensstemmelse med SAM:BO aftalen
- At medsende oplysninger om behandlingsansvarlig afdeling
- At medsende eller henvise til de instrukser, der skal anvendes ifm. behandlingen

Hvis drænet anlægges hos en privat praktiserende speciallæge, er lægen ansvarlig for, at patienten har et velfungerende dræn, og at der medsendes remedier til pasning af drænet i eget hjem. Den kommunale sygepleje stiller med almene remedier, såsom værnemidler, skiftesæt osv. Dette er uddybet i et følgende afsnit.

Derudover er den praktiserende speciallæge ansvarlig for:

- At patienten er informeret mundtlig og skriftligt om udskrivelsen og behandlingen
- At medsende eller henvise til de instrukser, der skal anvendes ifm. behandlingen
- At medsende kontaktoplysninger

I begge tilfælde gælder det, at kommunen har ansvaret for, at det er kommunale sygeplejersker med de fornødne kompetencer, der har ansvaret for at administrere den videre pasning af drænet i borge-

rens nærmiljø. Samt at den kommunale sygepleje administrerer behandlingen ud fra den lægeordnede behandlingsplan og regional instruks samt en kommunal instruks om pasning af dræn.

Følgegruppen for opgaveoverdragelse har ansvar for løbende at følge op på opgaveoverdragelsen.

JURA

Er der lovmæssige forbud mod delegation af opgaven?

Der er ikke lovmæssigt forbud mod delegation af pasning af dræn. Sundhedsstyrelsen har defineret, at opgaven skal kunne løses i regi af de kommunale akutfunktioner.

Reglerne om delegation og videredelegation af sundhedsfaglig virksomhed udspringer af autorisationsloven. Bekendtgørelse (BEK) nr. 1219 af 11. december 2009 fastsætter de nærmere rammer for autoriserede sundhedspersoner benyttelse af medhjælp.

SIKKERHED

Arbejds miljø

Sygeplejersker er uddannet i hygiejne. Der vurderes ikke at være problemer i forhold til bortskaffelse af det medicinske affald ifm. pasning af dræn, da det kan kasseres som almindelig dagrenovation.

Remedier og tekniske aspekter

Jf. "Casekatalog – Behandlingsredskaber og hjælpemidler i Region Syddanmark – Regionens og kommunernes vejledning om ansvarsfordeling", leverer regionen de nødvendige remedier til pasning af drænet i eget hjem. Remedierne varierer afhængigt af typen af dræn, men omfatter selve tapningsmateriet og fiksering af drænet. Produkterne leveres i en samlet pakke (et kit).

Kommunen leverer almene hjælpemidler til varetagelse af hygiejnisk pasning af drænet, såsom værnemidler, skiftesæt mm.

Arbejdsgruppen bemærker, at der fra tid til anden opstår spørgsmål om fordeling af udgifter til remedier til brug ved pasning af dræn. En samarbejdsaftale skal sikre klare linjer på dette område. Det gælder også ift. de praktiserende foranstaltninger for rekvirering og levering af remedier.

Hygiejne

Et dræn er et fremmedlegeme, som kan være indgangsport for mikroorganismer, specielt patientens egen hudflora. Brug af dræn indebærer en risiko for infektion, og derfor er hygiejne vigtig både ved anlæggelse og pasning af dræn. Nærmere vejledning for hygiejne ifm. pasning af dræn er beskrevet i regionale instrukser på Region Syddanmarks infonet (<http://ekstern.infonet.regionsyddanmark.dk/>) og

i lokale kommunale instrukser.

I henhold til den gældende [vejledning om hjemmesygepleje](#) er der ingen særlige hygiejniske problemstillinger i forhold til pasning af dræn, som ikke kan løses af en kommunal sygeplejerske.

Patientsikkerhed

Som tidligere nævnt eksisterer der allerede et veludviklet samarbejde mellem størstedelen af de syddanske kommuner og sygehusene i Region Syddanmark om pasning af dræn efter udskrivelse fra sygehuset. Arbejdsgruppen vurderer, at med det rette samarbejdsaftalegrundlag og organisering er patientsikkerhedsmæssigt forsvarligt, at kommunale akutfunktioner kan varetage pasning af dræn.

Det er vigtigt, at det kommunale personale har de fornødne kompetencer til at varetage opgaven og er uddannet i en god hygiejne praksis.

ANSVAR OG KOMPETENCER

Det lægefaglige behandlingsansvar

Det er den ordinerende læge (sygehus eller privatpraktiserende speciallæge), der har det lægefaglige behandlingsansvar, som omfatter:

- At sikre, at patienten har et velfungerende dræn og ordinere den relevante behandling
  - At foretage en vurdering af om patienten kan behandles i hjemmet
  - At udarbejde en plan for behandlingen og informere den kommunale sygepleje herom
  - At de aktuelle ordinationer og evt. ændringer opdateres og sendes i korrespondance til kommunen og egen læge.
  - At håndtere eventuelle komplikationer forbundet med behandling med dræn
  - At det er muligt at komme i kontakt med den ordinerende sygehusafdeling 24/7
- I enkelte tilfælde anlægges dræn hos privatpraktiserende speciallæger. I de tilfælde skal lægen vejlede patienten og den kommunale sygepleje, om hvor de kan rette henvendelse ved komplikationer.*

Medhjælpens kompetencer og evt. behov for kompetenceudvikling

Den kommunale sygeplejerske skal besidde grundlæggende viden og kompetencer relateret til pasning af dræn. Det drejer sig mere specifikt om følgende kompetencer:

- Viden om infektionstegn
- Viden om hygiejne og anvendelsen af aspektisk teknik
- Viden om pasning af dræn, herunder tømning af drænagesystem, forbindingsskift mm.

Der kan være behov for oplæring og vedligeholdelse af kompetencer og viden om pasning af dræn – denne oplæring foregår ved intern oplæring i kommunerne, evt. med bistand fra Region Syddanmarks sygehusenheder. Hvis der implementeres nye drænsystemer kan Region Syddanmarks sygehusene-

der bidrage til kompetenceudviklingen.

Viderelegation

Opgaven kan ikke videredeles fra sygeplejersken i den kommunale sygeplejerske.

BORGERENS/PATIENTENS PERSPEKTIV

Det samlede behandlings- og rehabiliteringsforløb

De fleste patienter, som får anlagt dræn, vil kort efter operation være færdigbehandlet og kunne udskrives til eget hjem evt. med hjælp til pasning af drænet fra den kommunale sygepleje.

De syddanske kommuner har en velimplementeret praksis for pasning af dræn, som rummer potentiale for såvel forebyggelse af hospitalserhvervede infektioner – heraf mindske brugen af antibiotika, sparet transporttid for patienten mm.

Ved at patienten forbliver i eget hjem vil denne have mulighed for at drage nytte af det sociale nærmiljø. Den ældre og/eller svage patient vil spares for en tur på sygehuset.

Patientens økonomi

Når den kommunale akutfunktion passer drænet i patientens eget hjem, vil det i udgangspunktet være udgiftsneutralt for patienten, da kommunen eller sygehuset stiller med det nødvendige udstyr og remedier. Hvis kommunen tilbyder pasning af dræn eksempelvis på en sundhedsklinik, kan det være forbundet med udgifter til transport for patienten.

SUNDHEDSSAMARBEJDE OG ØKONOMISKE ASPEKTER

Forventet antal patienter pr. år

Enkelte patienter og pårørende kan oplæres i at passe et dræn, men som udgangspunkt har patienter brug for hjælp fra den kommunale sygepleje. Der er dog tale om en relativt lille patientgruppen, men varigheden af behovet for hjælp varierer fra patient til patient.

For at vurdere et forventet antal patienter har Fredericia kommune trukket data på, hvor mange patienter, de øjeblikkeligt passer dræn for i eget hjem. Den 19. februar 2018 havde Fredericia kommune 10 patienter, der modtog hjælp pasning af dræn i eget hjem. Tallene stemmer overens med data fra Aabenraa, som i fjerde kvartal 2017 havde i alt 9 patienter, som fik hjælp til pasning af dræn. Syv patienter fik hjælp til pasning af ascitesdræn og to fik hjælp til pasning af lunge-dræn.

I nedenstående tabel er der på baggrund af data fra Fredericia beregnet en faktor, som er ekstrapoleret til de øvrige 21 kommuner på baggrund af det samlede befolkningstal – der er altså ikke taget højde for fx antallet af borgere med kronisk sygdom eller andelen af ældre. Det skal i øvrigt bemærkes, at

data baserer sig på et øjebliksbillede og derfor ikke medregner variationer i antallet af borgere i behandling over en længere periode.

	Forventet antal patienter i kontinuerlig behandling
Aabenraa	12
Assens	8
Billund	5
Esbjerg	23
Faaborg-Midtfyn	10
Fanø	1
Fredericia	10
Haderslev	11
Kerteminde	5
Kolding	18
Langeland	2
Middelfart	7
Nordfyns	6
Nyborg	6
Odense	39
Svendborg	11
Sønderborg	15
Tønder	7
Varde	10
Vejen	8
Vejle	22
Ærø	1
I alt	239

Udgifter og omkostninger

Fordelingen af udgifter og omkostninger til remedier i forbindelse med pasning af dræn er beskrevet ovenfor og følger den allerede eksisterende praksis.

Da der er tale om en relativt lille og heterogen patientgruppe, vurderer arbejdsgruppen ikke, at det vil give mening at opstille et regnestykke for udgifter og omkostninger.